

Τὸ Σάμ-Γέπ, εἰς ἀπόστασιν ἑνὸς μίλιος μίλιου, καὶ ἀναπεπταμένα ἔχον πάντα τοῦ τὰ ἱστία, διεγράφετο μελανὸν ἐπὶ τοῦ φωτεινοῦ οὐρίζοντος.

Ἐἶχεν ἀναπετάσει βεβαίως τὰ ἱστία τοῦ ὤφελουμένου καὶ αὐτὸ ἐκ τοῦ ἀνέμου. Ὁ πλοίαρχος Γίν, ἐννοήσας τὴν φυγὴν τοῦ Κιν-Φό, εἶχε τραπῆ ἀσκοπῶς εἰς καταδίωξίν του, ἐκ συμφῶνου μετὰ τῶν συνενόχων του, κ' ἐντὸς τετάρτου τῆς ὥρας θὰ συνελάμβανεν ἀφεύκτως τὸν Κιν-Φό, τὸν Σούν, τὸν Κραίγ καὶ τὸν Φράυ.

Ἄλλὰ τοὺς διέκρινεν ἄρ' αὖ γε ἐν μέσῳ τοῦ ἀπλέτου ἐκείνου φωτός, δι' οὗ περιέλουεν αὐτοὺς ἡ σελήνη ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης; Ὅχι, πιθανῶς!

— Κάτω τὰς κεφαλὰς! ἐφώνησεν ὁ Κραίγ, ἐλπίζων ἔτι νὰ κρυβῆ.

Πάντες ἐνόησαν αὐτόν· οἱ ἀεροφόροι σωλήνες τῶν σκαφάνδρων ἀφέθησαν ἐπὶ μικρὸν ἀνοικτοί, καὶ οἱ τέσσαρες φυγάδες ἐβυθίσθησαν μέχρι κεφαλῆς εἰς τὴν θάλασσαν.

Οὐδὲν τοῖς ὑπελείπετο πλέον ἄλλο ἢ σιωπὴ καὶ ἀκίνητος προσδοκία.

Τὸ πλοῖον προσήγγιζε ταχύ, καὶ τὰ ὑψηλά του ἱστία προέβαλλον τὴν εὐρείαν αὐτῶν σκιάν ἐπὶ τῶν ὑδάτων.

Μετὰ πέντε λεπτὰ τὸ Σάμ-Γέπ ἀπεῖχεν ἔτι μίλιον ἡμισυ μίλιον. Ἄνωθεν τῶν αἰεροθεσιῶν ἐκινουῦντο ἄνω καὶ κάτω οἱ ναῦται, ὁ δὲ πλοίαρχος ἐκράτει τὸ πηδάλιον. Ἐκυβέρνα ἄρ' αὖ γε ἵνα καταφθάσῃ τοὺς φυγάδας, ἡ διετῆρει ἀπλῶς προσήνεμον τὸ πλοῖον; Τὸ πρᾶγμα ἦτο ἀγνωστον.

Ἄφνης ἠκούσθησαν κραυγαί, καὶ ὄμιλος ἀνθρώπων ἐπεφάνη ἐπὶ τοῦ κατασπρώματος τοῦ Σάμ-Γέπ. Αἱ φωναὶ ταχέως ἐδιπλασιάσθησαν, πρόδηλον δὲ ἦτο ὅτι συνεκροτεῖτο πάλιν μετὰ τῶν ψευδῶν νεκρῶν τοῦ κύτους τοῦ πλοίου καὶ τοῦ πληρώματος.

Διατί ὅμως ἡ πάλιν αὕτη; Δὲν ἦσαν λοιπὸν σύμφωνοι πάντες ἐκεῖνοι οἱ κακούργοι, οἳ τε ναῦται καὶ οἱ πειραταί;

Ὁ Κιν-Φό καὶ οἱ σύντροφοὶ τοῦ ἤκουον καθάρως φοβεροὺς ἀλαλαγμούς, ἀναμειγμένους πρὸς κραυγὰς ὀδύνης καὶ ἀπελπισίας, αἵτινες κατέπαυσαν ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν.

Ἐἶτα δὲ βιαία ἐπὶ τοῦ ὕδατος πλαταγῆ ἐσήμανεν, ὅτι ἀπὸ τοῦ πλοίου ἐρρίπτοντο πτώματα εἰς τὴν θάλασσαν.

Ὅχι! ὁ πλοίαρχος Γίν καὶ τὸ πλήρωμά του δὲν ἦσαν συνένοχοι τῶν ληστῶν τοῦ Λάο-Σέν. Τούναντίον δὲ προσβληθέντες ἀφνης ὑπ' αὐτῶν κατεσφάγησαν πάντες. Οἱ κακούργοι, κρυβέντες ἐντὸς τοῦ πλοίου—τῇ βοήθειᾳ βεβαίως τῶν φορτωτῶν τοῦ Τακού—οὐδένα εἶχον ἄλλον σκοπόν, ἢ νὰ κυριεύσωσι τὸ πλοῖον εἰς λογαριασμὸν τοῦ Τάι-Πίγγ, καὶ ἠγνούσαν ἀναμφιβόλως, ὅτι ὁ Κιν-Φό ἐπέβαινε τοῦ Σάμ-Γέπ.

Ἄν ὅμως τὸν ἔβλεπον καὶ τὸν συνελάμβανον, ἐννοεῖται ὅτι οὔτε αὐτὸς οὔτε οἱ Φράυ-Κραίγ, οὔτε ὁ Σούν εἶχον νὰ προσδοκῶσι χάριν παρὰ τῶν κακούργων.

Ἡ βάρις προῦχῶρει πάντοτε, καὶ ἐπὶ τέλους τοὺς ἐφθασεν. Ἄλλὰ κατ' ἀνέλπιστον τύχην ἐκάλυψεν αὐτοὺς διὰ τῆς σκιᾶς τῶν ἱστιῶν τῆς. Ἐκεῖνοι ἐβυθίσθησαν πρὸς στιγμὴν, ὅτε δὲ ἀνέκυψαν ὑπὲρ τὰ κύματα, ἡ βάρις εἶχεν ἀντιπαρῆλθει, χωρὶς νὰ τοὺς ἴδῃ, φεύγουσα ταχεῖα ἐν μέσῳ αὐλακος φωτεινῆς.

Ἐν πτώμα ἐπέπλεεν ὀπίσω τῆς πρύμνης τοῦ πλοίου, ὁ δὲ σάλος προσήγγισεν αὐτὸ κατ' ὄλιγον εἰς τοὺς σκαφάνδρους.

Ἦτο τὸ πτώμα τοῦ πλοίαρχου, φέρον ἐμπηγμένον ἐγχειρίδιον εἰς τὴν πλευράν, καὶ κρατούμενον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος διὰ τῶν πτυχῶν τῆς ἐσθῆτός του.

Μετὰ μικρὸν ὅμως ἐβυθίσθη, καὶ ἠφανίσθη εἰς τοὺς μυχοὺς τῆς θαλάσσης.

Οὕτως ἀπώλετο ὁ παιδρὸς πλοίαρχος Γίν, κυβερνήτης τοῦ Σάμ-Γέπ!

Δέκα λεπτὰ βραδύτερον ἡ βάρις εἶχε γείνει ἀφαντος πρὸς δυσμάς, ὁ δὲ Κιν-Φό, οἱ Φράυ-Κραίγ καὶ ὁ Σούν ἀπέμενον μόνοι ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ὑδάτων.

(Ἐπιταί συνέχεια)

Σημειώσεις περὶ τῆς κατὰ διαφόρους ἐποχὰς

ΠΕΡΙΘΑΛΨΕΩΣ ΤΩΝ ΑΡΡΩΣΤΩΝ

Ἄσειπτε καὶ ἀπανταχοῦ βεβαίως εὐρέθησαν ἄνθρωποι, οἵτινες ἐξ οἴκου κινούμενοι ἐβοήθησαν τοὺς πάσχοντας ὁμοίους τῶν, ἰδίως δὲ εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ἐπεδόθησαν αἱ γυναῖκες. Κατὰ τὴν ἀρχαιοτάτην, τὴν ἱποτικὴν οὕτως εἰπεῖν ἐποχὴν τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους, καθ' ἣν, ὡς λέγει ὁ Θουκυδίδης, πᾶσα ἡ Ἑλλάς ἐσιδηροφόρει, αἱ γυναῖκες ἰδίως τῆς ἀνωτάτης τάξεως, αἱ σύζυγοι, αἱ μητέρες, αἱ ἀδελφαὶ καὶ αἱ θυγατέρες τῶν ἀνάκτων, τῶν κοιράνων, τῶν βασιλέων καὶ τῶν διαφόρων ποιμένων λαῶν, διεκρίνοντο περὶ τε τὴν νοσηλείαν καὶ τὴν θεραπείαν τῶν τραυματιῶν. Αἱ εὐγενεῖς ἐκεῖναι δέσποιναι, αἵτινες ἐγένοντο συχνάκις ἀφορμὴ πολέμων καὶ ἀγῶνων κατὰ τοὺς βαρβάρους ἐκείνους χρόνους, ὅπως συνέβη κατόπιν καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ ἐν τῇ δύσει ἱποτισμοῦ, φυσικὴν εἶχον κλίσιν πρὸς τὴν θεραπείαν τῶν πασχόντων καὶ ἰδίως τῶν τραυματιῶν. Ἡ ὑψηλὴ θέσις τῶν γυναικῶν ἐκείνων καὶ ἡ πρὸς τὸν πόνον ἐκδηλωμένη συμπάθεια αὐτῶν, συνδυαζόμενα μετὰ τῆς νεότητος, τῆς καλλονῆς καὶ τῆς ἐπιχαρίτου ἀξιοπρεπείας, παρήγαγον ἐντυπώσεις τὰς ὁποίας ἐν μέρει περιέσωσεν ἡ ποίησις τῶν ἀρχαίων.

Ἐν γένει κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἡ νοσηλεία τῶν ἀρρώστων καὶ πᾶσα ἄλλη ἐκδηλώσις τῆς ἀγαθοεργίας, ἔφερε χαρακτῆρα οὕτως εἰπεῖν

ὄλως ἀτομικὸν καὶ αὐθόρμητον. Ὁμολογουμένως ἡ εὐποιία τὴν κυριωτάτην αὐτῆς τροφήν ἠρύσθη ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ τοι ὡς ἀπόρροια αἰσθήματος φυσικοῦ συμφυοῦς τῷ ἀνθρώπῳ ἀπαντάται αὕτη κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον εἰς ὅλα τὰ θρησκευόμενα καὶ εἰς ὅλας τὰς καταστάσεις τοῦ πολιτισμοῦ. Πολλοὶ ἑλληνικαὶ καὶ ῥωμαϊκαὶ πόλεις ἐμίσθουν δημοσίους ἰατροὺς, ὅπως θεραπεύουσι τοὺς πένητας δωρεάν. Ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων μάλιγα οἱ τοιοῦτοι ἰατροὶ μεγάλων ἀπελάμβανον τιμῶν καὶ ἀποδοχῶν. Οὐδαμοῦ ὅμως κατὰ τὴν ἀρχαιότητα βλεπομένην τι καθίδρυμα ἀνάλογον πρὸς τὰ παρ' ἡμῖν νοσοκομεία. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν εὐρίσκομεν τὰ ἀσκληπιεῖα, καὶ θεραπευτήριά τινα ἀνήκοντα εἰς ἰατροὺς ἢ εἰς ἰατρικὰς οἰκογενεῖας. Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἀπαντῶμεν νοσηλευτήρια (valetudinarium) ἐν τοῖς μεγάροις τῶν μεγιστάνων, ἐνθα ἐκομίζοντο οἱ ἀσθενοῦντες δούλοι αὐτῶν, καὶ ἐν τοῖς στρατοπέδοις, ἐνθα ἐνοσηλεύοντο οἱ στρατιῶται. Πλὴν ταῦτα δὲν ἔχουσιν ἀναλογίαν πρὸς τὰ ἡμέτερα νοσοκομεία, τῶν ὁποίων ἡ πρώτη καθίδρυσις ἐν Βυζαντίῳ ἀνάγεται εἰς τὰ τέλη τοῦ τετάρτου μετὰ Χριστὸν αἰῶνος.

Τὰ νοσοκομεία ἐθεμελίωσεν ἐπομένως ὁ χριστιανισμός. Οἱ Βυζαντινοὶ εἰσήγαγον αὐτὰ εἰς τινὰ τῆς Ἀσίας μέρη. Ὀλίγον χρόνον πρὸ τοῦ Μωάμεθ ἤκμαζεν ἐν τῇ πόλει Γουνδισαβοῦρ, ἐν Περσίᾳ, περιώνυμον νοσοκομεῖον, ἐνθα πρῶτον ἐγένετο κλινικὴ διδασκαλία. Ἐν αὐτῷ ἐδιδάσκετο ἡ ἱατρικὴ ὑπὸ καθηγητῶν τῶν πλείστων ἐκ τῆς αἰρέσεως τῶν Νεστοριανῶν, ἧτις ἦσαν ἀπόβλητος ἀπὸ τῆς Βυζαντινῆς αυτοκρατορίας. Βραδύτερον βλέπομεν τοὺς μωαμεθανοὺς Ἀραβὰς καθιδρύνοντας ἀξιόλογα νοσοκομεία, ἐν οἷς ἐκαλλιεργοῦντο αἱ κλινικαὶ μελέται. Ὁ ὀνομαστός Ἀραβὶ ἰατρός Ἀλί-Ἀβᾶς λέγει, ὅτι συνήγαγε τὰς πλείστας τῶν παρατηρήσεών του ἐν τοῖς νοσοκομείοις, καὶ θεωρεῖ ὡς τὸ πρῶτιστον καθῆκον νέου πρακτικοῦ ἱατροῦ τὴν ἐν αὐτοῖς μελέτην τῶν ἀσθενειῶν, τὰς ὁποίας πολλάκις τὰ βιβλία σφαλερῶς περιγράφουσιν. Οἱ πλείστοι τῶν ἐπιφανῶν Ἀράβων ἰατρῶν ἐμελέτησαν τὴν ἐπιστήμην ἐν τοῖς μεγάλοις νοσοκομείοις, τὰ ὅποια οἱ μωαμεθανοὶ ἐθεμελίωσαν ἐν Ἀσίᾳ καὶ ἐν Ἰσπανίᾳ.

Τὰ εὐρωπαϊκὰ ἔθνη καθίδρυσαν τὰ πρῶτα αὐτῶν νοσοκομεία ἐν Συρίᾳ ἐπὶ τῶν σταυροφοριῶν, ὀλίγον δὲ κατ' ὀλίγον καθιδρῦθησαν ταῦτα εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Εὐρώπης, ὑπὸ τῇ σκέπῃ τῆς ἐκκλησίας καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ὑπὸ τὴν ἀποκλειστικὴν διοίκησιν τοῦ κλήρου. Δυστυχῶς τὰ νοσοκομεία ἐκεῖνα ἦσαν καθ' ὅλας τὰς ἐποφείς τόσον ἀτελεῖ, ὥστε ἐγένοντο πολυάκις βασιανιστήρια μᾶλλον ἢ παρήγορα καταφύγια τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος. Ἐν γένει

δὲ μέχρις αὐτῶν τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος ὀλίγας ταῦτα εἶχον κατορθώσει προόδους. Καὶ μεθ' ὅλας ὅμως τὰς ἀτελείας αὐτῶν ἐχρησίμευσαν τὰ μέγιστα εἰς προαγωγὴν τῆς ἐπιστήμης καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην ὡς κλινικὰ διδασκαλεῖα ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ δεκάτου ἐβδόμου αἰῶνος. Παρατηρητέον, ὅτι ἡ προαγωγὴ τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης εἶναι αὕτη καθ' ἑαυτὴν μεγίστη πρὸς ἀνακούφισιν τῶν δεινῶν τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος πρόοδος.

Ὁ σημερινὸς ἀληθῶς φιλάνθρωπος ὀργανισμὸς τῶν νοσοκομείων ὀφείλεται εἰς τὴν πρόθεσιν τοῦ πολιτισμοῦ, καὶ χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1789. Δύο ὀνόματα ἐνδόξων Γάλλων ἰατρῶν, τοῦ Cabanis καὶ τοῦ Pinel, κεῖνται ἐπὶ κεφαλῆς τῶν μεγάλων ἐκείνων φιλάνθρωπικῶν μεταρρυθμίσεων. Ὁ Cabanis χαράσσει τὰς βάσεις τῆς ἀνοργανώσεως τῶν νοσοκομείων κατὰ τὸν ἐντελέστερον νεώτερον τύπον. Ἐν τῷ ἐν ἔτει 1789 ἐκδοθέντι περὶ νοσοκομείων συγγράμματι αὐτοῦ ἀποκρούει τὰ μέγала νοσοκομεία, καὶ συνιστᾷ ὅπως καθιδρυθῶσι ταῦτα μικρότερα καὶ ἐπὶ νέου ὄλως ὀργανισμοῦ. Ὁ δὲ Pinel συντρίβει τὰς ἀλύσεις τῶν φρενοβλαβῶν, παρήγορεῖ καὶ θεραπεύει αὐτοὺς διὰ νέας ὄλως μεθόδου. Ὁ ἔξοχος οὗτος ἀγὴρ πρέπει νὰ θεωρηθῆ ὡς εἰς τῶν μεγίστων τῆς ἀνθρωπότητος εὐεργετῶν καὶ ὡς ὁ θεμελιωτῆς τῆς νεωτέρας ψυχιατρίας. Ὅπως ἐκτιμήσωμεν κατ' ἀξίαν τὸ μέγα αὐτοῦ ἔργον, δεόν νὰ ἐνθυμηθῶμεν, ὅτι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ οἱ δυστυχεῖς φρενοβλαβεῖς φρικτῶς κατεδασανίζοντο. Τὸ ἀντικείμενον τοῦτο περιέχει πολλὰ τὰ διδάγματα, ἀποδεικνύει δὲ πόσον ἀτελεῖ ἦσαν τὰ πάντα ἐν Εὐρώπῃ πρὸ ὀλίγων ἔτι ἐτῶν, καὶ πόσον ταχέως ἐβάδιον αὐτόθι ἡ πρόοδος. Τῷ 1792 διωρίθη ὁ Pinel ἀρχίατρος τοῦ νοσοκομείου τοῦ Bicêtre, ἐν ᾧ ἐκρατοῦντο δίκην κακούργων ἢ ἀγρίων θηρίων πολλοὶ φρενοβλαβεῖς. Ἐκεῖ εὗρεν αὐτοὺς εἰς ἀπερίγραπτον κατάστασιν. Τὴν ἀπέναντι τῶν ἀτυχῶν ἐκείνων ἀσθενῶν ἐπικρατοῦσαν μωρὰν καὶ βάρβαρον μέθοδον ἀντικατέστησε πάραυτα διὰ τῆς ἀγαθότητος, τῆς γλυκύτητος, τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ὑπομονῆς. Συνάμα δὲ ἐμελέτησε τὰ ψυχικὰ νοσήματα διὰ μεθόδου ἀληθῶς ἐπιστημονικῆς, καὶ ἔθεσεν οὕτω τὰς βάσεις τῆς ψυχιατρίας, ἧτις ἀποτελεῖ σήμερον οὐ μόνον ἓνα τῶν μᾶλλον ἀνεπτυγμένων κλάδων τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης, ἀλλὰ καὶ ἐν σύνολον σπουδαιωτάτων ψυχολογικῶν καὶ ἠθικῶν μελετῶν. Ἡ ἐν Bicêtre γενομένη μεταρρυθμισις δὲν διεδόθη παρῑθύς. Δεκάδες ἐτῶν παρήλθον πρὶν ἢ αὕτη ἐξαπλωθῆ ἐκείθεν ἐφ' ὅλης τῆς Γαλλίας καὶ ἔπειτα ἐπὶ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης. Ἀπανταχοῦ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου τὰ φρενοκομεία εἶναι σήμερον ἀντάξια τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ. Καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμέ-

νον δὲ ἐπέστη ὁ καιρὸς νὰ ἀσχοληθῶμεν ἐν Ἑλλάδι, ἔνθα οἱ ἄποροι φρενοβλαβεῖς εἶναι ἐγκαταλειμμένοι εἰς τὴν ἀθλίαν τύχην των, ἢ εἰς τὴν σκαλιότητα ἀμαθῶν μοναχῶν ἐν ταῖς Μοναῖς. Ἐν μόνον ἔχομεν ἐν τῇ Ἐπικρατείᾳ φρενοκομείον, τὸ ἐν Κερκύρα, καὶ τοῦτο πολλαχῶς ἑλλιπές.

Ἡ οἰκοδομὴ καὶ ἡ ἐγκατάστασις νοσοκομείου καθ' ὅλους τοὺς κανόνας, ἀποτελεῖ σήμερον δολόκληρον σύνολον γνώσεων, τὰς ὁποίας καθ' ἑκάστην τελειοποιεῖ ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ πείρα. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐμελετήθησαν τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ τόπου διὰ τε τὰ μόνημα καὶ τὰ προσωρινὰ νοσοκομεία, εἰς τὴν ἔκτασιν, τὴν ὁποίαν δυνάμεθα νὰ δώσωμεν εἰς αὐτά, εἰς τὸ σχέδιον, εἰς τὸν τρόπον τῆς οἰκοδομῆς καὶ εἰς τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῶν διαίρεσιν, εἰς τὸν φυσικὸν ἢ τεχνητὸν ἀερισμὸν, εἰς τὴν θέρμανσιν καὶ εἰς τὸν φωτισμὸν, εἰς τὸ νοσοκομειακὸν ὑλικὸν καὶ εἰς τὰ διάφορα τῆς νοσοκομειακῆς ὑπηρεσίας παραρτήματα, εἰς τὸ προσωπικὸν τὸ ὀρισμένον διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν μονίμων καὶ τῶν προσωρινῶν νοσοκομείων, κτλ. Ἐννοεῖται δὲ ὁποία ἡ ποικιλία τῶν ἀντικειμένων τούτων τῆς μελέτης, προκειμένου περὶ νοσοκομείων διαφόρων εἰδῶν.

Πολλαχού τῆς Εὐρώπης ὑπάρχουσι ἤδη καὶ ἄστυα διὰ τοὺς ἀναρρώωντας. Ἐν Γαλλίᾳ, ὅπου τὰ μέσα τῆς περιθάψεως τῶν ἀπόρων ἀσθενῶν πολλαχῶς ἐτελειοποιήθησαν πρὸς μεγίστην ὠφέλειαν τῆς τε φιλάνθρωπίας καὶ τῆς ἐπιστήμης, συνεστήθησαν ἀπὸ τινῶν ἐτῶν κάλλιστα ἄστυα ὑπὲρ τῶν ἐν ἀναρρώσει διατελούντων ἀπόρων. Ἡ παρουσία τούτων ἐν τοῖς νοσοκομείοις πολλὰ ἔχει τὰ ἄτοπα, ἑλλείπει δὲ κανονισμοῦ ὀρίζοντος τοὺς ὅρους τῆς διατηρήσεως αὐτῶν ἐν αὐτοῖς, συνέβη πολλακίς νὰ εὐρεθῶσιν αἱ αἰθουσαι τοῦ μεγάλου τῶν Παρισίων νοσοκομείου Hôtel-Dieu πλήρεις τοσούτου πλήθους ἀναρρώωντων, ὥστε νὰ γίνῃ χρῆσις βίας πρὸς ἀποβολὴν αὐτῶν. Τῷ 1828, τὸ γενικὸν συμβούλιον τῶν νοσοκομείων ἐν Γαλλίᾳ ἀπέρριψε πρότασιν τοῦ ἰατροσυνηδρίου περὶ οἰκοδομῆς οἰκῆματος εἰδικῶς προωρισμένου εἰς τοὺς ἀναρρώωντας, ἑλλείπει χρηματικῶν πρὸς τοῦτο μέσων. Ἡ αὐτὴ πρότασις ἐπαναληφθεῖσα καὶ μετὰ δεκαετίαν ἀπέτυχε. Κατωρθώθη δὲ τέλος τοῦτο δι' αὐτοκρατορικὸν διατάγματα τῆς 8 μαΐου 1855. Ἡ κυβέρνησις τοῦ Ναπολέοντος Γ' ἐπιδικάσασα παντοτρόπως τὴν εὐνοίαν τῆς ἐργατικῆς τάξεως καὶ πολλὰ ὑπὲρ αὐτῆς κατορθώσασα, ἐψήφισε διὰ τοῦ ἐν λόγῳ διατάγματος τὴν σύστασιν ἄστων ὑπὲρ τῶν ἀναρρώωντων. Τὰ ἄστυα ταῦτα παρεσκευάσθησαν καὶ ἐτέθησαν ἐν ἐνεργείᾳ τὸ μὲν ἐν Vincennes διὰ τοὺς ἄνδρας τῷ 1857, τὸ δὲ ἐν Vésinet διὰ τὰς γυναῖκας τῷ 1859. Εἶναι δὲ ταῦτα ἀληθῶς μεγαλοπρεπῆ καὶ δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀρίστα

ὑποδείγματα τοιούτου εἶδους καθιδρυμάτων διὰ τὴν καλὴν ἐκθεσιν, τὸ εὐάερον, τὴν θέρμανσιν, τὴν ἐσωτερικὴν οἰκονομίαν, κτλ. Ἐν συνόψει τὰ κυριώτερα ἄρθρα τοῦ κανονισμοῦ τῶν ἐν λόγῳ ἄστων ἔχουσιν ὡς ἑξῆς. Δεκτοὶ γίνονται ἐν αὐτοῖς 1ον οἱ ἐν ἀναρρώσει ἀπὸ τραυμάτων ἢ ἀσθενειῶν διατελοῦντες ἐργάται, ὅσοι ἐξέρχονται ἀπὸ τῶν νοσοκομείων τῶν Παρισίων 2ον οἱ ἐργάται οἱ ἀποτελοῦντες μέρος ἀλληλοβοηθητικῆς τινος ἐταιρίας ἐχούσης σύμβασιν μετὰ τῶν ἄστων περὶ περιθάψεως τῶν ἀναρρώωντων μελῶν τῆς ἐταιρίας 3ον οἱ ἐργάται βιομηχανικῶν καταστημάτων ἐχόντων παρομοίαν σύμβασιν μετὰ τῶν ἄστων 4ον οἱ ἐν τῷ νομῷ τοῦ Σηκουάνα ἀναρρώωντες, διὰ πληρωμῆς τινος ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου ὑπουργείου ἐνεργουμένης. Τὸ προσωπικὸν τῶν ἄστων εἶναι οἶον καὶ τὸ τῶν ἄλλων νοσοκομείων ἡ ἱατρικὴ ὑπηρεσία ἐκτελεῖται ὑπὸ ἱατροῦ μετὰ βοηθῶν κατοικούντων ἐν τοῖς ἄστοις. Ἰδιαιτέρον δὲ θεραπευτήριον δέχεται τοὺς ἀδιαθετοῦντας ἐκ τῶν ἀναρρώωντων ἢ ἐν τοῖς ἄστοις διαμονηθεῖναι δεκαπενθήμερον. Ὁ διευθυντὴς ἐν ἀνάγκῃ δύναται νὰ παρατείνῃ αὐτὴν ἐπὶ ἐτέραν δεκαπενθήμεριαν. Ἡ τροφὴ εἶναι ἐξαιρέτως δυναμωτικὴ. Αἱ πειθαρχικαὶ ποιναὶ, ἐπίπληξις καὶ ἀποβολή, ἀσφαλίζουσι τὴν διατήρησιν τῆς τάξεως. Αἱ ὑπηρεσίαι τὰς ὁποίας προσήνεγον τὰ ἐν λόγῳ δύο ἄστυα βεβαιοῦνται ἐν ἐπισήμοις ἐγγράφοις. Ἐν διαστήματι τετραετίας, ἀπὸ τοῦ 1858 μέχρι τοῦ 1862, τὸ ἐν Vincennes ἄστυον ἐδέχθη πλείονας τῶν εἰκοσὶ χιλιάδων ἀναρρώωντων ὁ μέσος ὅρος τῆς διαμονῆς ἐν αὐτῷ ὑπῆρξε 21 ἡμερῶν. Ἐν διαστήματι διετίας τὸ ἐν Vésinet ἄστυον ἐδέχθη ἐξακισχιλίας γυναῖκας, ἐξ ὧν τὸ τρίτον περίπου διετέλουν ἐν ἀναρρώσει ἀσθενειῶν κατὰ συνέπειαν τοῦ τοκετοῦ. Ὁ μέσος ὅρος τῆς διαμονῆς τῶν γυναικῶν ἐν τῷ ἄστυῳ ὑπῆρξε 19 ἡμερῶν. Τὸ δὲ ὀλιγοχρόνιον τῆς διαμονῆς εἶναι ἔνδειξις τῆς ἀρίστης διαίτης ἐν τοῖς εὐαέροις ἐκείνοις ἐνδιατήμασιν. Ἰδιαιτέραι αἰθουσαι δέχονται τοὺς ἐξ ὀπωσδήποτε μεταδιδόμενων νόσων ἀναρρώωντας. Ἐν συνόλῳ, ἡ καθίδρυσις ἄστων ὑπὲρ τῶν ἀναρρώωντων, τοσοῦτον καλῶς ὀργανισμένων, εἶναι μέγα εὐεργέτημα διὰ τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα, καὶ πρόσθετος ἀπόδειξις τοῦ γενικοῦ συμπαθοῦς ρεύματος τοῦ ἄγοντος τὴν παραῦσαν γενεάν πρὸς περιθάλψιν τῶν ἀνθρωπίνων δυστυχιῶν.

Ἀπανταχοῦ τοῦ πεπολιτισμένου χριστιανικοῦ κόσμου ὑπάρχουσι, ἐκτὸς τῶν ἐν τοῖς νοσοκομείοις μισθωτῶν νοσοκόμων, καὶ θελοῦνται νοσοκόμοι ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Τὸ πλείστον μέρος τῶν θελοντῶν τούτων εἶναι γυναῖκες ἀνήκουσαι εἰς τὰς πρώτας οἰκογενείας. Ἐκτὸς ὀλίγων προσφάτων ἐξαιρέσεων, οἱ θελοῦνται νοσοκόμοι φέρουσι τὸ ἐκκλησιαστικὸν σχῆμα,

νοσηλεύουσι δὲ τοὺς ἀσθενεῖς ἐν τοῖς νοσοκομείοις καὶ κατ' οἶκον μετ' ἀπαραμίλλου ἀφοσιώσεως καὶ δεξιότητος. Οἱ Ἕλληνες εἶναι πιθανῶς τὸ μόνον πεπολιτισμένον ἔθνος, παρ' ᾧ δὲν ὑπάρχει θεσμὸς τοιοῦτος. Ὅφείλομεν οὖν ἤττον νὰ μνημονεύσωμεν προσπαθείας τινάς, ὡς τὴν σύστασιν συλλόγου πρὸς μὲν ὄψιν νοσοκόμων γυναικῶν, καὶ τὴν ὑπὸ τῆς Κυρίας Ναταλίας Α. Σούτζου καθιδρυθεῖσαν καὶ παρ' αὐτῆς προεδρευομένην φιλόπτωχον ἑταιρίαν, ἥτις ἀπὸ ἐτῶν ἤδη σπουδαίαν παρέχει ἰατρικὴν περιθαλψὴν κατ' οἶκον εἰς τοὺς πένητας τῆς πρωτεύουσας. Πάντες ἀνέγνων μετὰ πλείστου ἐνδιαφέροντος τὴν περὶ συστάσεως ἀδελφότητος Ἑλληνίδων διακονισσῶν δημοσιευθεῖσαν ἐν ταῦθα καλλιπετῆ διατριβῇ. Ἡ πραγματοποίησις τῆς εὐγενεστάτης ταύτης ἐμπνεύσεως δύναται ἴσως ἐπὶ τινὰ χρόνον νὰ βραδύνη, βεβαίως ὅμως θὰ συντελεσθῇ. Αἱ προσπαθείαι αὗται εἶναι σύγχροναι πρὸς τὴν ἤδη καλῆτεραν διατήρησιν τῶν νοσοκομείων ἐν Ἑλλάδι. Ἰδίως τὸ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τὸ τοῦ Πειραιῶς ἐβελτιώθησαν πολὺ κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη, καὶ εἰς τὴν βελτίωσιν ταύτην σεντέλεσε ἐμεγάλως τὸ ὑπὲρ αὐτῶν ἐνδιαφέρον καὶ αἱ προσωπικαὶ ἐπισκέψεις τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης, ἥς τὸν ὑπὲρ παντὸς ἀγαθοῦ ζῆλον γνωρίζει νὰ ἐκτιμᾷ τὸ εὐγνωμονοῦν ἔθνος. Ημεῖς δὲ οἱ ἐν Ἑλλάδι, ἔνθα ἐν γένει τὰ νοσοκομικὰ ἰδρύματα δὲν εἶναι παντάπασιν εἰς ἀναλογίαν πρὸς τὰ λοιπὰ φιλανθρωπικὰ ἔργα, ἀνάγκη, τὰς ἐπὶ τοῦ προκειμένου προόδους τῶν πεπολιτισμένων ἔθνων ἔχοντες ὑπ' ὄψιν, νὰ σκεφθῶμεν περὶ βελτιώσεως τῶν τῆς νοσηλείας τῶν ἐνδῶν, χάριν τῆς πρὸς αὐτοὺς εὐσπλαγχνίας καὶ χάριν τῆς ἀναγεννήσεως τῆς Ἰσραῆλ τοῦ Ἰπποκράτους ἐπιστήμης ἐν τῇ ἰδίᾳ κοιτίδι.

ΤΟ ΣΥΜΠΕΘΕΡΙΚΟΝ

Μῦθος Ἑβρυτανίας.

[Légende]

Εἰς τὰς ὑπὸ ὄψιν τοῦ *Βελουχίου* ὄρους, τοῦ *Τυμφρηστοῦ* τῶν ἀρχαίων, κεῖται εἰς ζωγραφικὴν θέσιν ἡ πρωτεύουσα τῆς Ἑβρυτανίας, τὸ *Καρπερήσιον*. Μαγευτικὸν πανόραμα διεξελίσσεται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἐκ τῆς πόλεως ταύτης θεατοῦ. Ἐμπροσθεν ἐκτείνεται δενδροφόρος κοιλάς, ἐν ἣ μάλιστα τέταρτον τῆς ὥρας ἀπέχον τοῦ *Καρπενησίου* ἀναθρύει ὑπὸ σκιαδηφύρου ἀρχαιοτάτου πλατάνου τὸ διὰ τὸν θάνατον τοῦ Μάρκου Βότσαρη περικλεῆς «*Κεφαλόβρυσις*» ὅπισθεν αὐτοῦ ἀνυψοῦται ὁ ἐλατόφυτος λόφος ἐκεῖνος, ὅστις ἐνεκα τῆς κανονικωτάτης κῶνου μορφῆς τὸ ὄνομά του «*Κώνισκος*» ἔλαβε. Τέλος πέσαν αὐτοῦ ἀποκλείεται ὁ πρὸς μεσημβρίαν ὀρίζων διὰ μακρὰς σειρᾶς ὑψηλῶν ὄρεων, ἐξ ὧν ἐξέχουσιν αἱ μέχρι μεσουντος θέρου χιονοσκεπεῖς κορυφαὶ τῆς *Καλιακούδας*

καὶ τῆς *Χελιδόνης*. Ἀλλὰ τὸ ὕψιστον πάντων τῶν ὄρεων τῆς Ἑβρυτανίας εἶνε τὸ πρὸς βορρᾶν τῆς πόλεως κείμενον *Βελούχιον*, τὸ περιβόητον διὰ τὰ πολλὰ καὶ ἀρωματικά χόρτα καὶ βότανα αὐτοῦ, ἐξ ὧν τρέφονται ἀναριθμητοὶ αἰγῶν καὶ προβάτων ἀγέλαι, διὰ τὰ κρῦα νερὰ αὐτοῦ, τὴν ὑψηλὴν κορυφὴν του καὶ τὴν ἀπ' αὐτῆς μοναδικὴν θέαν, τὸ ἀδόμενον δὲ καὶ εἰς δημόσια ἄσματα.

«Βελουχί μου παράμορφο
Καὶ ὄψιναι ζωγραφισμένες
Καὶ σεῖς Βαρδούσια τὰ ψηλά»

Θεοὶ τις τοῦ *Βελουχίου* ὀνομάζεται *Συμπεθερικόν*. Ἡ παράδοξις ὀνομασία αὕτη μοι ἤτο ἤδη γνωστὴ πρὸ τῆς ἐφετινῆς εἰς τὸ *Βελούχιον* βοτανικῆς ἐκδρομῆς μου, διότι ἄλλοι πρὸ ἐμοῦ βοτανικοὶ εἶχον ἤδη σημειώσει εἰς τὰ δελτία των τὴν θέσιν ταύτην καὶ μάλιστα ὡς πλουσίαν διαφόρων φυτῶν. Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ ἐπισκεφθῶ τὸ *Συμπεθερικόν*, καὶ ἐπομένως ζητήσας πληροφορίας παρὰ τῶν κατοίκων ἔμαθον, ὅτι αὐτως ὀνομάζεται μέρος τοῦ βουνοῦ μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν τοῦ *Καρπενησίου* ἀπέχον βορειοδυτικῶς πρὸς αὐτὸ κείμενον, ὅπου ἐξέχει μακρὰ σειρὰ λευκῶν βράχων ἐπὶ ἀποτόμου πλευρᾶς ρεύματος παραλλήλου καὶ πρὸς δύσιν τοῦ διὰ τῆς πόλεως διερχομένου καὶ αὐτὴν εἰς δύο μέρη χωρίζοντος. Ἡ σειρὰ αὐτῶν βράχων τοῦ *Συμπεθερικοῦ* φαίνεται μακρόθεν ἐκ τῶν ἀπέναντι πλευρῶν τῆς κοιλάδος τοῦ «*Κεφαλόβρυσις*» ὡς γραμμὴ εὐκρινῆς καὶ λευκοτάτης καθέτως σχεδὸν ἐγκεκαραγμένη ἐν μέσῳ τοῦ λοιποῦ βαθυχρόου πετρώματος τῆς πλευρᾶς ἐκείνης τοῦ *Βελουχίου*. Δύναται τις νὰ ἐκλάβῃ τὴν γραμμὴν ταύτην ῥύακα καταρρέοντα ἐκ τοῦ ὄρους, ἢ στενὴν ταινίαν χιόνος, διότι τασοῦτον διακρίνεται τὸ λευκοφαῆς αὐτῆς.

Ἐπισκέφθην λοιπὸν τὸ *Συμπεθερικόν* καὶ εἶδον ἐκ τοῦ πλησίον τὰς λευκὰς πέτρας αὐτοῦ καὶ ἐμέτρησα ὅτι ἡ ὅλη σειρὰ αὐτῶν ἔχει ἑκατὸν μέτρων τοῦλάχιστον μῆκος, ἐπὶ πλάτους μάλιστα δέκα μέτρων καὶ καθ' ὅλην τὴν ἑκτασιν σχεδὸν ὁμοίου. Σύγκεινται οἱ βράχοι οὗτοι ἐκ λευκοῦ τιτανολίθου, οὗ ἡ λευκότης τοσοῦτον διακρίνεται, διότι τὸ ἑκατέρωθεν ἐξ ἀργιλλοτιτανώδους σχιστολίθου πέτρωμα ἔχει ὠραῖον χρῶμα μιλτῶδες βαθύ. Ἡ σειρὰ τῶν βράχων ἐκτείνεται ἐπὶ τῆς ἀποτομωτάτης πλευρᾶς τοῦ ρεύματος σχεδὸν κατ' εὐθείαν γραμμὴν, δὲν εἶνε ὅμως πανταχοῦ τοῦ αὐτοῦ ὕψους, διότι κατὰ διαστήματα, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον ἴσα, ἀνυψοῦνται πέτραι ὑψηλότεραι ὡς μικραὶ κορυφαί, ὥστε ἐκ τοῦ πλαγίου ὀραμένη ἡ ὅλη σειρὰ παριστᾷ τρόπον τινὰ γιγαντιαῖον τείχιμα μετὰ ἐξεχόντων πυργίσκων ἢ ἐπάλλεων, τῶν ὁποίων ὅμως οἱ χαμηλοὶ καὶ μάλιστα ἐξέχοντες εὐρίσκονται κάτω ὅσον